

POSUDEK OPONENTA NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Jméno diplomanta:	Magdaléna Cajtchamlová Langrová
Téma práce:	Podmíněné zastavení trestního stíhání
Rozsah práce	46 stran
Datum odevzdání práce:	15.6.2024
Vedoucí diplomové práce:	Doc. JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která společně s dalšími formami odklonů patří k poměrně častým tématům kvalifikačních prací. Je tomu tak jednak proto, že jde o problematiku nesporně atraktivní, s bezprostředními praktickými dopady řešených otázek, ke které existuje přiměřený okruh odborné literatury a judikatury. Současně se ovšem jedná o problematiku, která zahrnuje některé diskusní otázky, které dosud nejsou jednoznačně vyřešeny a na které doktrína ani judikatura neposkytují uspokojivé odpovědi. Proto třeba diplomovou práci, věnovanou problematice podmíněného zastavení trestního stíhání, považovat za aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika podmíněného zastavení trestního stíhání je přiměřeně náročná na vyhledání pramenů, kterých rozhodně není nedostatek. Náročná je práce ovšem i na vlastní zpracování, protože vyžaduje poměrně hluboké znalosti nejen samotného institutu podmíněného zastavení trestního stíhání, ale i dalších forem odklonů a trestního procesu vůbec. Metoda deskripce a kritické analýzy, které diplomantka zvolila, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se po vymezení cílů a zaměření své práce nejprve věnuje obecnému institutu restorativní (nápravné, obnovující) justice. Na to navazuje jádro její práce: kritický rozbor současné právní úpravy podmíněného zastavení trestního stíhání. Práce pak ústí v poměrně obsáhlou kapitolu zahrnující identifikaci nedostatků a návrhy de lege ferenda. Systematika členění práce je proto v zásadě logická a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako celkem dobře zpracovanou. Proces postupného zavádění prvků restorativní justice do českého trestního řízení, vedle tradičních prvků justice restorativní, je popsán dobře. Znaky obou přístupů k řešení trestní věci jsou charakterizovány správně a výstižně. Přisvědčit třeba diplomantce v tom, že se nejedná o antagonistické protikladné tendence, ale o trendy působící ve vzájemné korelaci. Souhlasit třeba rovněž s tvrzením, že při hodnocení projevů restorativní justice je často akcentován praktický význam pro poškozeného a poněkud opomíjen vliv výchovného působení na osobu obviněného. Jádrem práce je kapitola druhá, věnovaná kritickému rozboru současné právní úpravy institutu podmíněného zastavení trestního stíhání de lege lata. Snad jen pro upřesnění: institut trestního příkazu nebyl do českého právního řádu zařazen až novelou č. 292/1993 Sb., ale tento institut v českém trestním řízení existoval již v letech 1973 až 1990. Diplomantce třeba přisvědčit, že je obtížné jednoznačně definovat pojem odklonu, neboť na vymezení tohoto pojmu se názory autorit různí v závislosti na tom, zda jej chápou pouze jako odklon od standardního trestního procesu (zahrnujícího hlavní líčení) nebo též jako odklon od jeho standardního ukončení (rozsudkem o vině a trestu). Při rozboru vývoje právní úpravy podmíněného zastavení trestního stíhání jsou klíčové vývojové mezníky identifikovány správně, včetně charakteristiky jejich příčin a důsledků. Analýza úpravy de lege lata je provedena poměrně podrobně. Chvályhodné je, že se diplomantka snaží koncentrovat na sporné otázky, resp. na některé nedostatky v praxi. Není ovšem jasné, jak diplomantka míní tvrzení o tom, že *Pokud je využit institut podmíněného zastavení trestního stíhání, u kterého není souhlas poškozeného vyžadován, je tak prakticky poškozenému upřena možnost nárokovat vzniklou škodu či nemajetkovou újmu v rámci adhezního nebo civilního řízení, a to bez jeho aktivního souhlasu* (str. 21 odst. 4). Co poškozenému brání domáhat se odškodnění „další újmy“ žalobou v civilním řízení? Souhlasit ovšem třeba s diplomantkou pokud jde o její výhradu k praxi, kdy policejní orgán nebo státní zástupce kontaktují zaměstnavatele obviněného se žádostí o posouzení jeho osoby, a to s uvedením informací o jeho trestním stíhání. Na druhou stranu někdy požadované „zprávy o pověsti“ z místa bydliště od obecních úřadů nebo od místních oddělení PCR jsou zpravidla formální. Je otázka, zda diplomantkou navrhovaný pohovor s úředníkem PMS je řešením. Ve třetí kapitole své práce pak diplomantka přináší některé návrhy de lege ferenda. Není sporu o tom, že tyto návrhy jsou dobře míněné a nesené vůlí zlepšit stávající stav. Vyvolávají však některé otázky:

- Diplomantka uvádí, že: *O nevyužití odklonu by mělo být vydáno rozhodnutí s krátkým odůvodněním a oznámeno účastníkům. Účastníci by pak mohli podat stížnost, která by měla odkladný účinek. O této stížnosti by následně rozhodoval státní zástupce. Pokud by stížnosti nevyhověl, odvolání by následně řešil již soud* (str. 33 odst. 1). Který státní zástupce by měl o stížnosti rozhodovat a proti jakému rozhodnutí by mělo být podáváno odvolání? Nešlo by o trojinstančnost?
- Diplomantka rovněž uvádí, že *Poškozený v případě, že pachatel dobrovolně nenabídne vyrovnat i nemajetkovou újmu ... se její náhrady nedomůže, resp. k tomu ani nemá nástroje ... a to z toho důvodu, že užitím tohoto institutu nastává pravomocným rozhodnutím o osvědčení překážka rei iudicate, tedy věci vyřízené* (str. 33 odst. 4). Který pravomocný výrok rozhodnutí o osvědčení by měl překážku rei iudicatae pro uplatnění nároku na náhradu škody vytvořit?
- Diplomantka dále uvádí, že: *Současná právní úprava přiznává poškozenému právo podat námitky až v reakci na pravomocné usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání. Zákon nebrání poškozenému, aby v průběhu vyšetřování sám kontaktoval státního zástupce s návrhy či námitkami, ale tomuto právu chybí odpovídající povinnost státního zástupce se k jeho případným námitkám vyjádřit* (str. 35 odst. 4). Jaké námitky jsou zde míněny? Poškozený nemá právo podat stížnost proti (dosud nepravomocnému) usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání? V případě jiných subjektů se státní zástupce k jejich návrhům a prohlášením vždy vyjadřuje?
- Diplomantka také uvádí, že: *Mým návrhem je ustanovení, které by poškozenému přiznávalo právo doplnit spis o své prohlášení, podobně, jako je tomu u obětí trestných činů podle § 43 odst. 4, zákona o obětech trestného činu* (str. 36 odst. 2). Copak ustanovení § 43 odst. 4 TR takové právo poškozenému nepřiznává?

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako poměrně dobrou. Diplomantka prokázala potřebnou orientaci v právní úpravě zkoumané problematiky a rovněž v literárních pracích a v judikatuře, které se této problematice věnují. Kladem práce je vesměs dobrá odborná úroveň zpracování, snaha soustředit se na sporné otázky, jakož i dobré vyjadřování a formulování vlastních myšlenek a závěrů. Text práce je zpracován srozumitelně a přehledně. S prameny diplomantka pracuje samostatně. Kromě již výše uvedených výhrad lze poukázat ještě na poměrně úzký okruh tuzemské literatury (přihlédnout bylo možno též k dalším pracím, například Sotoláře, Ščerby, Zúbka, Tibitanzlové, Vantucha aj.), nejednotnost citací (některá příjmení s tituly, jiná bez titulů; někdy prameny uvedeny velkými písmeny, jindy malými) a občasné zaměňování procesního termínu „obviněný“ za hmotněprávní termín „pachatel“.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn dobře.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza právní úpravy a názorů prezentovaných v odborné literatuře prokazují samostatný přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje otázkami obecnými, přes rozbor vybraného institutu de lege lata až po návrhy de lege ferenda.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních pramenů. Hojně zastoupeny práce zahraničních autorů. Veškeré prameny, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování jsou pěkné.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Velmi dobře.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Diplomantka by se mohla vyjádřit k otázce, jako roli může v řízení o podmíněném zastavení trestního stíhání sehrát obhájce obviněného a zmocněnec poškozeného.

V Praze dne 28.7.2024

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent